

ството на Хр. Г. Дановъ (вж. тукъ с. 96—97). Особенъ човѣкъ, плащанъ отъ общината, е изпълнявалъ длъжността на книжаръ. Така, презъ 1870 г. на „Косто книжаръ“ е дадена заплата 596-30 гроша (вж. тукъ с. 90).

Другъ книжаръ въ София е билъ Никола Стефановъ. Неговото име се споменува при следнитѣ книги: 1. Живота-тъ на Госпожа де-Севинье отъ А. де-Ламартина. превелъ Богданъ Ив. Горановъ. Руссе. 1871. — Между спомощниците отбелязано: „Г. х. Никола книгопродавецъ 10 екз.“. — 2. Чърковно Богословіе или Обрядословіе . . Въ Бѣлградъ. 1872. — „Книжарница-та на г. х. Никола взема 50 тела; сѣща-та книжарница отговаря и за слѣдѣщи-тъ: Разложко окръжје [17 тѣла].“ — 3. Научна священническа книга . . Въ Бѣлградъ 1874. — „Г. х. Никола книгопродавецъ 50 кн.“. Кратки биографични бележки за тоя книжаръ даде К. Тризлинцевъ (Единъ забравенъ другаръ на Василъ Левски. В. Миръ, г. XLII, бр. 10660 отъ 1. II. 1936 г.). Пълното име на х. Никола е Никола Стефановъ Крушкинъ. Роденъ е въ с. Бистрица, Софийско, въ 1836 г. К. Тризлинцевъ пише: „Никола Стефановъ отъ ранна младостъ постъпилъ на служба като прислужникъ въ Драгалевския манастиръ, дето получилъ своето духовно кръщение и билъ ржкоположенъ за дяконъ. Тукъ младиятъ Никола Стефановъ се запозналъ съ великия апостолъ на свободата Василъ Левски, който го посветилъ въ дѣлото на тайния революционенъ комитетъ и видѣлъ въ негово лице вѣренъ сподвижникъ на дѣлото въ софийския край. Увлѣченъ отъ вдъхновеното слово и идеи на Василъ Левски, Никола Стефановъ захвърлилъ дяконското расо и се установилъ книжаръ на софийския пазаръ „Куручешме“ (жгъла на днешната ул. Алабинска и Царица Йоанна), откъдето, като пътуващъ книжаръ изъ всички кѣтове на шопския край, разпространявайки пѣснопойки въ ржкописъ, разнасялъ революционнитѣ идеи на тайния комитетъ“. Заедно съ Левски, преоблѣчени като дървари, обикаляли София. Презъ 1877 г. турцитѣ претърсили малката книжарничка на Н. Стефановъ, зрестували го и го затворили въ Черната джамия. Все по това време били интернирани въ Цариградъ по-виднитѣ софийски първенци, а Н. Стефановъ и още трима затворници били обесени (срв. още Д. Буботиновъ, Приносъ къмъ „Историята на Сръдецъ“. Софийски общински вестникъ, г. I, 1914 бр. 1, с. 2—4; Трайко Димитровъ, Софиянци и Ботевитѣ четници презъ 1876 г. Соф. общински вестникъ, г. II, бр. 51, с. 4—6).

Като показателъ за интереса на софиянци къмъ книгата служи и читалищното дѣло въ града. За основаване на читалище съобщава на с. 30—31 въ своитѣ „Белѣшки“ Коста Михайловъ: „Въ това време [презъ 1863 г.] вече бѣхъ първъ въ София книгопродавецъ, клонъ отъ Дим. Ангелидевата и Хр. Даневитѣ въ Пловдивъ книжарници, намислихме съ другарите, бивши сжученици, и съставихме едно празнично читалище, търгнахме по младежитѣ по дюкянитѣ и записаха се любители мнозина отъ разни съсловия и възраст. Като събрахме отъ прѣдплата малко капиталъ, дързнахме съ куражъ и го основахме въ запустелата потурчена митрополия, понеже войската съ болницата се бѣ оттеглила къмъ Босна и Черна гора, наемахме работни хора, които